

Advies aan de bisschop van Rotterdam inzake onttrekking aan de eredienst van de Franciscus & Clara- en Sacramentskerk

Parochie
Sint Ursula

11 augustus 2024

Inhoudsopgave

1. Inleiding

- 1.1. Startsituatie
- 1.2. Roeping & Ruimte

2. Keuze voor twee kerkgebouwen

- 2.1. Stap naar gebouwkeuze
- 2.2. Criteria en afwegingswijze gebouwkeuze
- 2.3. Een keuze voor de Maria van Jessekerk en het Adelbertgebouw
  - 2.3.1. Argumentatie en aandachtspunten m.b.t. de Maria van Jessekerk
  - 2.3.2. Argumentatie en aandachtspunten m.b.t. het Adelbertgebouw

3. Betrokkenheid van parochianen

- 3.1. Betrokkenheid bij Roeping & Ruimte
- 3.2. Betrokkenheid bij de gebouwkeuze

4. Gevolgen van gebouwkeuze en vervolgstappen

- 4.1. Aanpassing parochie-organisatie
- 4.2. Herbestemming kerkgebouwen
- 4.3. Financieel scenario
- 4.4. Aanpassing Maria van Jessekerk en Adelbertgebouw

5. Conclusies en verzoek

- 5.1. Conclusies
- 5.2. Verzoek

De nummering van de bijlagen waarnaar in verschillende paragrafen verwezen wordt, is gebaseerd op het archief van documenten dat het parochiebestuur heeft aangelegd.

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Startsituatie

Delft kent een lange geschiedenis van parochiefusie en kerksluiting. Na eerdere stappen met federatievorming en samenwerking ontstond bijna 15 jaar geleden de Ursulaparochie en werden de kerkgebouwen Pastoor van Ars en Onze Lieve Vrouwe Onbevlekt Ontvangen aan de eredienst onttrokken. De samenwerking van de 4 kerkgemeenschappen heeft zich sindsdien verder ontwikkeld, activiteiten op het gebied van catechese en diaconie vinden inmiddels vrijwel volledig stadsbreed plaats.

Teruglopend kerkbezoek en vergrijzing van vrijwilligers, dwingen ons om opnieuw naar het aantal kerkgemeenschappen en kerkgebouwen te kijken. De afgelopen 10 jaar kent de parochie bovendien structurele exploitatieverliezen en het bisdom heeft dan ook opdracht gegeven om tot sluitende begrotingen te komen. Daarbij nemen de kosten voor onderhoud en exploitatie van de kerkgebouwen toe en er werd onvoldoende gedoteerd voor het onderhoud van de kerkgebouwen (en geheel niet voor de bewoonde pastorieën en het overige vastgoed).

In 2019 lag er al een onderzoek naar de vitaliteit van de parochie en een advies om terug te gaan naar 2 kerkgebouwen door te kiezen voor de 2 grootste en vitaalste gemeenschappen. Op dat moment waren dat de Maria van Jesse- en de Adelbertkerk. Het rapport adviseerde om de gemeenschappen van de te onttrekken kerken aan te laten sluiten bij de overblijvende gemeenschappen.

In gesprekken met de vier kerngroepen over dit advies, ervoer het parochiebestuur uitdrukkelijk erkenning van de noodzaak om terug te gaan naar 2 kerken, maar geen weerklank om aan te sluiten bij de twee kerkgemeenschappen die openbleven. Deze manier van kerksluiten zou in Delft opnieuw kunnen leiden tot onnodig verlies van actieve leden.

Daarom heeft het parochiebestuur besloten om eerst enkele jaren te werken aan gemeenschapsvorming en aan het financieel gezond worden van de parochie. Om de gemeenschappen weer vitaal en financieel gezond te krijgen heeft het parochiebestuur haar visie verwoord in het document "Roeping en Ruimte" en het daaraan verbonden "Toekomstbestendige programma en meerjarenbegroting voor de Ursulaparochie te Delft", waarin naast bezuinigingen ook inkomstenverbeteringen door een andere bedrijfsvoering zijn opgenomen.

Bijlagen:	02	Vitaliteit Ursula parochie advies werkgroep_25 maart 2019
	05	Toekomstbestendig programma en meerjarenbegroting voor de Ursulaparochie 18 mei 2021

1.2 Roeping en Ruimte

Het document Roeping en Ruimte beschrijft de grote verscheidenheid waaruit de Ursulaparochie in Delft altijd heeft bestaan:

“Het gaat niet alleen om de verschillende deelgemeenschappen in de wijken, de congregaties en ordes die binnen de Ursulaparochie leefden, de maatschappelijke diversiteit en de internationale banden, maar vooral ook om de diverse wijzen waarop binnen de Ursulaparochie dagelijks invulling wordt gegeven aan Jezus' oproep tot Kerk zijn in het vieren van de liturgie, het beschikbaar maken van diaconie en het beoefenen van catechese”.

“Het samen zoeken van de Heer vergt eenheid in verscheidenheid. Dit willen we bereiken door de unieke kwaliteiten, eigenschappen en verschillen in elkaar te bevestigen en te versterken, zodat we groeien in zelfvertrouwen, nieuwsgierigheid en onderlinge verbondenheid.

Het parochiebestuur wil tot versterking van de parochie komen door het benutten van zowel de overeenkomsten als verschillen die in de gesprekken met de 4 gemeenschappen naar voren zijn gekomen.”

Met het proces Roeping & Ruimte werd ingezet op vernieuwing, gemeenschapsvorming en financiële versterking, voorafgaande aan een keuze t.a.v. de kerkgebouwen. De visie richt zich op een duurzame presentie van de RK-kerk in Delft; een uitweg uit de jaarlijkse tekorten; behoud van verscheidenheid in kerkelijke tradities en aanbod in geloofsbeleving; versterking van missionaire activiteiten en aanwezigheid in de stad; versterking van vitaliteit door bundeling van de energie van vrijwilligers en kerkgangers; en versterking van de gezamenlijkheid als één parochie.

In deze eerste fase van Roeping & Ruimte was de wijze van aanpak van het parochiebestuur richtinggevend, kaderstellend en faciliterend, terwijl het initiatief tot – en ruimte voor – vernieuwing bij de kerkgemeenschappen en kerngroepen werd gelegd. Dit met de gedachte dat beweging vanuit de gemeenschappen zelf de meeste kans biedt om parochianen mee te krijgen. Het parochiebestuur verstreekte daartoe in mei 2021 twee richtinggevende voorstellen:

De Adelbert, Franciscus & Clara en Sacramentskerk werden gevraagd zich open te stellen voor elkaar om vanuit ieders eigen gaven elkaar te vinden en te versterken tot één nieuwe gemeenschap. Met de daaropvolgende keuze voor één kerkgebouw moet de nieuwgevormde gemeenschap een sluitende begroting kunnen realiseren.

De Maria van Jessekerk werd gevraagd zichzelf te vernieuwen door aanpassing van de eigen organisatie, openstelling naar de andere gemeenschappen, opname van andere groepen in de gemeenschap die van het kerkgebouw gebruik maken (bijvoorbeeld de Engelstalige gemeenschap) en van betekenis te zijn voor alle bezoekers van de kerk. Bovendien moeten sluitende begrotingen worden gerealiseerd om de keuze te kunnen maken om de kerk open te houden.

Uit de gesprekken met de kerngroepen was bij het parochiebestuur gebleken dat de kerkleden van de Adelbert-, Franciscus & Clara- en Sacramentskerk dicht genoeg bij elkaar staan om hen te kunnen vragen samen een nieuwe gemeenschap te vormen. Voor velen in deze drie gemeenschappen staan het samen vieren, diverse geloofactiviteiten en het belang van diaconie hoog in het vaandel. De kerkgangers en vrijwilligers komen niet alleen uit de buurt waar de kerk staat, maar uit heel Delft.

Ten aanzien van de Maria van Jessekerk was uit de gesprekken gebleken dat de kerkleden vaak gegrepen zijn door het indrukwekkende interieur van het kerkgebouw en het deelnemen aan traditionele vieringen met orgel en zangkoor. De actieve kerkleden en vrijwilligers komen niet alleen uit het centrum van de stad, maar zijn woonachtig in heel Delft en daarbuiten.

Het proces Roeping & Ruimte startte in coronatijd en voorzag in een doorlooptijd van 2,5 jaar. Eind 2023 zijn beide opdrachten afgerond met een rapportage aan het parochiebestuur en een reflectie daarop vanuit het bestuur.

Bij de Maria van Jesse zijn besparingen gerealiseerd en vooral meer inkomsten verkregen uit de openstelling voor bezoek van de kerk (zo'n 100.000 bezoekers per jaar). Daarmee is er uitzicht op een sluitende exploitatie gekomen, inclusief voldoende dotatie voor onderhoud van het kerkgebouw. De vernieuwing richtte zich op de profilering als stadskerk en missionaire initiatieven, en er is sprake van toegenomen openheid en zicht op de eigen organisatie.

Na een geleidelijk proces van samen optrekken en naar elkaar toegroeien, hebben de Adelbert, Franciscus & Clara en Sacrament zichzelf met de Advent 2023 één nieuwe kerkgemeenschap verklaard. Haar visie op kerk-zijn verbindt de drie voormalige kerkgemeenschappen en het accent op diaconie, participatie en diversiteit in liturgie geeft kleur en richting aan vernieuwing en is uitgedrukt in de naam van de nieuwe kerkgemeenschap: Martha & Maria. Elke zondag is er nog slechts één, gezamenlijke viering (nu nog afwisselend in 3 kerken), werkgroepen worden samengevoegd en er is een gezamenlijke kerngroep.

Bijlagen:	04	Roeping en Ruimte -17 mei 2021
	09	Eindrapportage Maria van Jesegemeenschap
	11	Rapportage Nieuwe Kerkgemeenschap opdracht Roeping en Ruimte

Hoofdstuk 2 Keuze voor twee kerkgebouwen

2.1 Stap naar gebouwkeuze

Met de afronding van de eerste fase van Roeping & Ruimte kwam het moment dat een keuze voor twee kerkgebouwen moest worden gemaakt. En parochianen vroegen inmiddels ook om daar vaart mee te maken. Duidelijk was dat de afweging en keuze door het parochiebestuur gemaakt moest worden. Uit het voorafgaande traject was geen voorkeur voor een kerkgebouw naar voren gekomen en de net nieuwgevormde Martha & Mariagemeenschap zag zich de keuze begrijpelijkerwijze zelf niet maken. Wel heeft ze een lijst met wensen t.a.v. het kerkgebouw meegegeven, afgeleid van haar visie.

Het parochiebestuur heeft deze afweging in januari en februari van dit jaar gemaakt. Ze heeft zich daarbij gebaseerd op 20 documenten, naast eerdergenoemde teksten ook meerjaren-onderhoudsplannen voor de gebouwen en een nieuwe meerjarenbegroting.

Bijlagen:	18-00	Toelichting bij MJB sheets 01 tm 07
	18-01	MJB 2024-33 verplichtingen Ursula
	18-02	MJB 2024-33 Verplichtingen overhead Ursula
	18-03	MJB 2024-33 Realisatie en begroting Jesse 2019-2033
	18-04	MJB 2024-33 Realisatie en begroting 2019-24 Sacrament en Adelbert
	18-05	MJB 2024-33 Realisatie en begroting Franciscus 2019-24 en 3kerken Samen 2025-33
	18-06	MJB 2024-33 Gebouwenexploitatie 2024 en 2025
	18-07	MJB 2024-33 MOP verplichtingen-overzicht vs 2
	19-00	Toelichting bij sheet Kosten kerkgebouwen en pastorieen jan 2024
	19-01	Kosten MJOP kerkgebouwen en pastorieen januari 2024
	20	Eisen aan gebouw vanuit Visie Nieuwe Kerkgemeenschap

2.2 Criteria en afwegingswijze gebouwkeuze

In een eerder stadium had het parochiebestuur al besloten dat de keuze zich zou beperken tot de 4 bestaande kerkgebouwen van de parochie. Opties om een nieuwe kerk te bouwen, gebruik te maken van een ander bestaand gebouw of samen te gaan in een gebouw van een ander kerkgenootschap zijn te onzeker om nu in de besluitvorming mee te nemen.

Uitgangspunt voor het bestuur was een keuze op inhoudelijke gronden en de langere termijn: welke twee kerkgebouwen passen onze gemeenschappen en de parochie als geheel het beste. Daarbij zijn de aangedragen wensen van de gemeenschappen aan gebruik, beleving en behoefte aan ruimtes meegenomen. De keuze moet bovendien passen in het financiële kader: met de gekozen kerkgebouwen moet een sluitende meerjarenbegroting mogelijk zijn voor zowel de afzonderlijke kerkgemeenschappen als de parochie als geheel.

Niet in de afweging meegenomen zijn zaken als herbestemming/verkoopbaarheid, spreiding over de stad en parkeermogelijkheden. Zekerheid krijgen over herbestemming voor alle kerken zou jaren kosten. Het parochiebestuur treedt pas in overleg met de gemeente en andere partijen nadat de besluitvorming over de kerkgebouwen definitief is. Met nog slechts twee RK-kerken moet het idee van een kerk nabij in elke wijk worden verlaten, maar de meeste parochianen reizen nu al door de stad naar het kerkgebouw of de viering van hun voorkeur.

Het parochiebestuur realiseerde zich dat het een lastige keuze zou worden, zonder duidelijke winnaar. Elk van de kerken heeft sterke en zwakke punten, voor elke kerk valt iets te zeggen. Het parochiebestuur heeft dan ook een keuze willen maken vóór twee kerken, niet tegen de twee andere kerken. Voor het parochiebestuur was de keuze geen kwestie van plussen en minnen tellen. Over de te waarderen aspecten en het gewicht daarvan zal altijd discussie mogelijk blijven. De werkwijze was om een gezamenlijke, beredeneerde keuze te maken, gebaseerd op documenten, doordenken, bevragen en bespreken in meerdere rondes.

2.3 Een keuze voor de Maria van Jessekerk en het Adelbertgebouw

Uiteindelijk stelt het parochiebestuur voor om als Ursulaparochie de toekomst in te gaan met de combinatie van de Maria van Jessekerk en het Adelbertgebouw als toekomstige kerk van de Martha & Maria kerkgemeenschap. Twee sterk verschillende kerkgebouwen qua bouwstijl, ligging en gebruiksmogelijkheden. Voor beide gebouwen gelden aandachtspunten en zijn aanpassingen nodig om ze voor de kerkgemeenschappen en de parochie toekomstbestendig te maken.

In dit stadium hanteert het bestuur de aanduiding 'Adelbertgebouw', om uit te drukken dat het niet meer de kerk van de Adelbertgemeenschap is, maar na aanpassing de kerk wordt van de Martha & Mariagemeenschap.

2.3.1 Argumentatie en aandachtspunten m.b.t. de Maria van Jessekerk

De Maria van Jessekerk is de centrale, monumentale stadskerk in het centrum van Delft en ze kan daardoor een, grote en zichtbare bijdrage leveren aan onze RK-aanwezigheid in de stad. De combinatie van de rijk gedecoreerde ruimte en de vorm van liturgie voorziet in een behoefte van een deel van de parochianen. De kerk heeft daarmee aantrekkingskracht op doelgroepen, zoals de internationale RK-gemeenschap (Catholic Community Delft). Het monumentale interieur en de ligging in het centrum trekt veel bezoekers en dat biedt mogelijkheden om mensen kennis te laten maken met het Katholieke geloof. En om structureel neveninkomsten uit kerkbezoek te verkrijgen, iets waar in de eerste fase van Roeping & Ruimte grote stappen in zijn gemaakt.

Na de restauraties van de afgelopen 10 jaar is de conditie van het kerkgebouw goed, de jaarlijkse dotatie voor onderhoudskosten is haalbaar geworden voor de kerkgemeenschap nu bezoekers een flinke bijdrage leveren aan de instandhouding van het kerkgebouw.

In Roeping & Ruimte gold ten aanzien van de Maria van Jessekerk een 'ja-mits': mits een sluitende exploitatie mogelijk is, ook voor het onderhoud, waar jarenlang geen sprake van was. Met de gerealiseerde besparingen en grotere focus op bijdragen van bezoekers, lijkt een structureel sluitende exploitatie inmiddels mogelijk.

Daarmee blijft de Maria van Jessekerk voor de parochie overigens een duur kerkgebouw in exploitatie en onderhoud. De onder Roeping & Ruimte gerealiseerde inspanningen moeten permanent worden voortgezet om de kerk open te blijven houden. Ook zijn investeringen nodig in voorzieningen (zie 4.4).

De conditie van de pastorie is bovendien slecht en vraagt renovatie. Er zijn echter nooit middelen voor onderhoud gereserveerd. Het parochiebestuur ziet zich daarom genoodzaakt om het gebruik van de pastorie door parochie en kerkgemeenschap voor een langere periode te beëindigen. Door b.v. verhuur van het pand kunnen dan middelen worden gegenereerd voor renovatie op termijn. Door beter gebruik te maken van de vele bijruimten in de kerk, kan de kerkgemeenschap in haar behoefte aan ruimtes voor vergaderen, ontmoeten en repeteren voorzien.

2.3.2 Argumentatie en aandachtspunten m.b.t. het Adelbertgebouw

Als tweede kerk voor Delft en toekomstig huis voor de Martha & Mariagemeenschap, stelt het parochiebestuur het Adelbertgebouw voor. Belangrijke overwegingen zijn daarbij de multifunctionele gebruiksmogelijkheden en de flexibiliteit van het gebouw: het Adelbertgebouw is het eenvoudigst en tegen de laagste kosten aan te passen en te verduurzamen. De bescheiden omvang van de kerkzaal en de separate, ruime ontmoetingsruimte, sluiten goed aan bij de krimpende kerkgemeenschap en behoeften aan andere geloofsactiviteiten en ontmoeting. Het Adelbertgebouw is geschikt voor diaconale activiteiten en de verschillende werk- en vergaderruimten zijn praktisch voor de parochie.

De visie die de Martha & Mariagemeenschap heeft opgesteld, zet in op maatschappelijke betrokkenheid, diaconie, variëteit in liturgie, geloofsactiviteiten buiten de vieringen en gemeenschapszin. Die visie en de geformuleerde wensen t.a.v. het kerkgebouw hebben niet geleid tot een onderscheidende voorkeur voor één van de 3 kerkgebouwen, maar met de keuze voor het Adelbertgebouw is er volgens het parochiebestuur op voldoende punten een match met de visie en functionele wensen van de Martha & Mariagemeenschap.

Op basis van de gegroeide samenwerking en verbondenheid in de eerste fase van Roeping & Ruimte, heeft het parochiebestuur ingeschat dat er voldoende bereidheid is om toe te bewegen naar het Adelbertgebouw als toekomstige kerk voor de Martha & Maria-gemeenschap.

En tenslotte is er een financieel argument: het Adelbertgebouw kent de laagste lasten voor exploitatie en onderhoud. Daarmee is het ook op de langere termijn financieel haalbaar voor de Martha & Mariagemeenschap en kan ze haar financiële middelen inzetten voor diaconale- en geloofsactiviteiten.

De keuze tussen het Sacraments-, Franciscus & Clara- of Adelbertkerkgebouw was lastig en met de keuze voor het Adelbertgebouw zijn er ook een aantal beperkingen en aandachtspunten.

Het is duidelijk dat de kerkzaal aanpassing vraagt aan de huidige behoefte van parochianen. Dat betreft met name versterking van de sacraliteit van de ruimte en flexibiliteit t.a.v. verschillende vormen van liturgie en geloofsbeleving. Ook de Adelberthof en pastorie vragen modernisering qua voorzieningen en inrichting (zie 4.4). Deze aanpassingen lijken realiseerbaar.

Door haar ligging aan de rand van de wijk en de beperkte uitstraling als kerkgebouw, draagt het Adelbertgebouw nauwelijks bij aan de zichtbare aanwezigheid van de RK-kerk in de stad. Daaraan kan slechts in beperkte mate wat worden gedaan en de Martha & Maria-gemeenschap heeft dus de uitdaging om haar missionariteit en aantrekkingskracht op inwoners van Delft langs de lijn van inhoud en activiteiten vorm te geven.

Hoofdstuk 3 Betrokkenheid van parochianen

3.1 Betrokkenheid bij Roeping & Ruimte

Voorafgaande aan de keuze van kerkgebouwen zijn parochianen 2,5 jaar betrokken bij de parochievernieuwing Roeping & Ruimte. Bij de start in 2021 zijn er enkele informatiebijeenkomsten geweest. De twee opdrachten zijn verstrekt aan de 4 kerngroepen

De kerngroepen van de Adelbert-, Franciscus & Clara- en Sacramentskerk zijn maandelijks samen gaan vergaderen om de stappen in het proces van gemeenschapsvorming te bespreken. Ze hebben 2 werkgroepen in het leven geroepen en daarvoor parochianen benaderd. De werkgroep *Vieringen* organiseerde het – stapsgewijs toenemend – gezamenlijk vieren en de werkgroep *Opdracht* formuleerde een visie waarin de 3 kerkgemeenschappen elkaar vonden, maar die ook een opdracht vormde voor de toekomstige kerkgemeenschap. Om parochianen op de hoogte te houden van de ontwikkelingen zijn inmiddels meer dan 30 edities van een nieuwsbrief verspreid onder ongeveer 500 parochianen.

In het najaar van 2023 kozen de parochianen de naam Martha & Maria voor de nieuwe, gezamenlijke kerkgemeenschap. In het voorjaar van 2023 hebben de 3 gemeenschappen een gezamenlijke stuurgroep opgericht om het proces van gemeenschapsvorming te begeleiden. Eind 2023 werd deze stuurgroep de kerngroep van de Martha & Mariagemeenschap en werden de afzonderlijke kerngroepen omgevormd tot locatieraad (zie 4.1).

De kerngroep van de Maria van Jessekerk heeft in 2021 ook 2 werkgroepen gestart en daarbij parochianen betrokken. De werkgroep *Financiën* heeft verschillende initiatieven ontwikkeld om de inkomsten voor de Maria van Jessekerk te vergroten. De werkgroep *Gastvrijheid* heeft een groot aantal ideeën bedacht en deels uitgewerkt om de kerk meer toegankelijk en aantrekkelijk te maken voor andere kerkgangers en bezoekers.

3.2 Betrokkenheid bij de gebouwkeuze

In Roeping & Ruimte was van begin af aan voorzien dat na afronding van de eerste fase (gepland eind 2023), een keuze gemaakt zou worden om als parochie met 2 van onze 4 kerkgebouwen de toekomst in te gaan. Het werd in de loop van het proces ook duidelijk dat de afweging daarvoor bij het parochiebestuur lag. De vorming van de gezamenlijke kerkgemeenschap Martha & Maria had niet geleid tot een duidelijke richting m.b.t. het toekomstige kerkgebouw. En begrijpelijkerwijs wilden de locatieraden noch de kerngroepen zich aan zo'n keuze wagen.

Rond de jaarwisseling van 2023 is in het parochieblad aandacht besteed aan het moment in het proces dat – na het succesvol afsluiten van de eerste fase van Roeping & Ruimte – het parochiebestuur begin 2024 een afweging zou maken voor de gebouwkeuze. Dat is in januari en februari gebeurd in enkele intensieve bijeenkomsten van het parochiebestuur.

Op 4 en 5 maart 2024 heeft het parochiebestuur haar keuze besproken met de locatieraden van de Adelbert-, Franciscus & Clara- en Sacramentskerk en de kerngroep van de Maria van Jessekerk. Op zaterdag 16 maart is een informatiebijeenkomst voor parochianen georganiseerd waarin de keuze van het parochiebestuur werd toegelicht en in kleine groepen de eerste reacties en vragen werden gedeeld. Hierbij waren zo'n 120 parochianen aanwezig.

De opgehaalde vragen lieten de behoefte zien aan meer uitleg over de gemaakte afwegingen, over de financiële situatie van de parochie en de financiële onderbouwing van de keuze. Daarnaast kwamen er 3 brieven van bezorgde parochianen. Daarin werden twijfels geuit over de keuze voor het Adelbertgebouw en het niet meenemen van mogelijkheden voor herbestemming van de kerkgebouwen in de afweging, en kwam commentaar op het niet (alsnog) betrekken van parochianen bij de keuze. Een actie onder buurtbewoners leverde een groot aantal steunbetuigingen op tegen sluiting van de Franciscus & Clarakerk.

Daarop zijn op 20, 23, 24 april en 5 mei extra informatiebijeenkomsten gehouden waarin uitgebreid op de vraagpunten is ingegaan. De eerste bijeenkomst (in het buurthuis tegenover de Franciscus & Clarakerk) was druk bezocht met 55 deelnemers en verliep emotioneel. De andere bijeenkomst verliepen met 16, 12 en 6 deelnemers rustig. Daarna zijn nog enkele briefschrijvers uitgenodigd voor een gesprek en heeft het parochiebestuur extra overleg gepleegd met de locatieraad van de Franciscus & Clarakerk.

Het parochiebestuur trekt zich de reacties van parochianen aan en is ook enigszins verrast door de kritiek, na het zo goed verlopen proces van de vorming van de Martha & Maria-gemeenschap. Deze gemeenschap legt in haar visie het accent op mensen, inhoud en geloofsactiviteiten, maar de hechting aan en uitstraling van het kerkgebouw blijkt bij velen toch een grote rol te spelen.

Een flink deel van het commentaar betreft de afwegingsgronden die wel en niet zijn meegenomen, of de weging daarvan. Het gaat dan bijvoorbeeld om ligging, herbestemmingsmogelijkheden en functionaliteit versus uitstraling van een kerkgebouw. Daarnaast is er kritiek dat de voorkeur van parochianen voor een kerkgebouw niet is gepeild en meegenomen. Voor het parochiebestuur is dat een lastig punt omdat eind vorig jaar duidelijk was dat na het werk door de gemeenschappen het bestuur nu een keuze moest maken en dat ook zo is gecommuniceerd. Maar ook omdat het peilen en meewegen van de voorkeur van parochianen voor een kerkgebouw gecompliceerd is bij een afweging voor de parochie voor de lange termijn.

We zien we dat een deel van de parochianen twijfelt aan de keuze voor het Adelbertgebouw en een voorkeur heeft voor het Franciscus & Claragebouw vanwege de grotere uitstraling als kerk en ligging in de wijk, maar ook omdat de Franciscus & Claragemeenschap de laatste jaren relatief nog de meeste vitaliteit en initiatieven heeft laten zien. Het parochiebestuur gaat uit van het idee dat die vitaliteit inmiddels deel is van de nieuwgevormde Martha & Maria-gemeenschap.

Bijlagen: 21-01 Presentatie Gebouwkeuze 16 maart 2024
                      21-02 Opbrengst Info ochtend 16 maart 24
                      22-01 Gebouw keuze brf parochiaan - 1
                      22-02 Gebouwkeuze brf parochiaan - 2

- 22-03 Gebouwkeuze brf parochiaan namens
- 22-04 Gebouwkeuze brf parochiaan - 3
- 22-05 RaamstraatkerkDelft_brief_Heroverweging
- 22-06 Artikel AD
- 22-07 2^e Brief parochiaan
- 22-08 Antwoord op brf parochiaan
- 23-01 Presentaties Gebouwkeuze april-mei 2024
- 23-02 Financiële presentatie april-mei 2024
- 23-03 Kort verslag kerksluiting informatiebijeenkomsten
- 24-01 Parochiebladen nov 23-maart 24
- 24-02 Parochieblad april-mei
- 24-03 Parochieblad mei-juni

Hoofdstuk 4 Gevolgen van gebouwkeuze en vervolgstappen

4.1 Aanpassing parochie-organisatie

Roeping & Ruimte leidt tot aanpassing van de parochie-organisatie. Met de samenvoeging van 3 kerkgemeenschappen tot de nieuwe Martha & Mariagemeenschap kent de parochie 2 kerngroepen: voor de Maria van Jesse en voor de Martha & Maria. De Adelbert, Franciscus & Clara en Sacrament hebben een locatieraad die zorg draagt voor onderhoud en gebruik van kerkgebouw, pastorie en woongebouwen.

Met onttrekking van 2 kerkgebouwen aan de eredienst is een verdere aanpassing van de parochie-organisatie voorzien. Een centrale vastgoedcommissie zou daarbij de zorg moeten gaan dragen voor het onderhoud, de exploitatie en de herbestemming van de onttrokken kerkgebouwen, bijbehorende pastorieën en de woongebouwen. De kerngroepen kunnen zich dan concentreren op de zorg voor de gebouwen waar de kerkgemeenschap gebruik van maakt. Voor de Maria van Jesse is dat het kerkgebouw met bijruimten, voor de Martha & Maria het kerkgebouw en de Adelberthof.

De kerngroepen zijn tevens verantwoordelijk voor een sluitende financiële exploitatie en dragen zorg voor de vrijwilligers en werkgroepen van de kerkgemeenschap op het gebied van liturgie, gemeenschapsvorming en lokale diaconie. In Delft is het merendeel van de activiteiten op het gebied van catechese en diaconie stadsbreed georganiseerd, onder verantwoordelijkheid van het pastoresteam, de pastoraatgroep en diaconale raad.

4.2 Herbestemming kerkgebouwen

De parochie bezit enkele gebouwen die worden verhuurd en momenteel worden 3 pastorieën deels verhuurd voor bewoning. Het streven van het parochiebestuur is om dit vastgoed te behouden en zodanig te exploiteren dat de opbrengsten de onderhoudskosten overtreffen en ook ten gunste komen van het onderhoud van de kerkgebouwen.

Na de onttrekking van 2 kerkgebouwen aan de eredienst streeft het parochiebestuur daarom naar herbestemming van deze kerkgebouwen, niet van het overige vastgoed. En zodanig dat onderhoud en exploitatie van deze kerkgebouwen uiteindelijk niet meer ten laste van de parochie komt.

De Sacramentskerk is een rijksmonument en de Franciscus & Clarakerk is een gemeentelijk monument. Uitgangspunt is dat deze kerkgebouwen behouden blijven en een andere, passende bestemming krijgen. Het parochiebestuur heeft contact met de gemeente en is ook betrokken geweest bij de totstandkoming van de gemeentelijke Toekomstvisie Religieus Erfgoed. Over de plannen van de parochie is ook de Raad van Kerken Delft geïnformeerd.

Met concrete stappen naar een herbestemming wacht het parochiebestuur echter op besluitvorming van het bisdom over de onttrekking aan de eredienst. Na bekendmaking van het voorstel van het parochiebestuur hebben zich inmiddels belangstellenden gemeld voor de kerkgebouwen, maar verdere gesprekken worden aangehouden.

4.3 Financieel scenario

De nieuwe meerjarenbegroting 2024-2033 laat zwarte cijfers zien vanaf 2027 (zie de bijlagen 18 waarnaar in paragraaf 2.1 verwezen wordt). Voorwaarde is wel dat de toegenomen scherpste op inkomsten en uitgaven wordt bestendigd en de vergrote inkomsten uit bezoek en exploitatie van de Maria van Jessekerk zich doorzet. In de meerjarenbegroting worden aannames gedaan t.a.v. de kerkbalans, waarbij het effect van onttrekking van twee kerkgebouwen nog een onzekere factor is. Op langere termijn wordt de financiële situatie van de parochie gunstiger, als kerkgebouwen zijn herbestemd en onderhoudskosten wegvallen.

4.4 Aanpassingen Maria van Jessekerk en Adelbertgebouw

Zoals eerder vermeld vragen beide overgebleven kerkgebouwen aanpassing om haar functies voor de parochie in de toekomst goed te kunnen vervullen. Net als de herbestemming wacht uitvoering daarvan op besluitvorming van het bisdom. Ideeënvorming vindt echter al plaats en parochianen worden uitgenodigd om daarover mee te denken. Bezig zijn met het toekomstige gezamenlijk huis is voor de Martha & Maria ook deel van de verdere gemeenschapsvorming.

Bij het Adelbertgebouw vraagt met name de kerkzaal aanpassing qua inrichting en uitstraling om tegemoet te komen aan de huidige, diverse wijze van geloofsbeleving. Het gaat daarbij om versterking van de sacrale sfeer van de ruimte en b.v. om de mogelijkheid om te knielen en te vieren in een kapel-achtige opstelling.

Daarnaast vraagt de Adelberthof aanpassing, zowel qua welkome en warme uitstraling als voorzieningen, b.v. om te kunnen koken. Het Adelbertgebouw beschikt al over een grote zaal voor ontmoeting, afgescheiden van de kerkrimte. Verder zijn er wensen om beter gebruik te maken van de tuin/binnenplaats en om de aantrekkelijkheid van de entree te vergroten. Technisch vragen een aantal onderdelen van het gebouw onderhoud of vernieuwing, zoals de geluidsinstallatie. Ook zullen de mogelijkheden worden onderzocht ter verduurzaming van het gebouw.

De noodzakelijke aanpassingen aan de Maria van Jessekerk betreffen enerzijds modernisering van voorzieningen als toiletgroepen, keuken en de entreerimte, mede met het oog op de vele bezoekers van de kerk. Anderzijds zullen een aantal ruimten als de Jozefzaal en de koorzolder worden aangepast om als vergader- en werkruimte te dienen wanneer de pastorie wordt onttrokken aan gebruik door de parochie en kerkgemeenschap. Deze stap wordt mogelijk door de vele bijruimten in de kerk beter te benutten. Op technisch vlak heeft vooral vervanging van de verwarming door een duurzamer alternatief prioriteit. Het vrijkomen van de verwarmingsruimte biedt daarbij de mogelijkheid voor ander gebruik.

Hoofdstuk 5 Conclusies en verzoek

5.1 Conclusies

Het voorstel van het parochiebestuur uit 2021 om met Roeping en Ruimte eerst enkele jaren te werken aan gemeenschapsvorming en financieel herstel in de Ursulaparochie, en pas daarna de bijbehorende kerken te kiezen, heeft haar vruchten ruimschoots opgeleverd.

De parochianen uit alle gemeenschappen hebben in werkgroepen hard gewerkt om de beide gemeenschappen te vormen en op te bouwen. Velen hebben elkaar op andere wijze leren kennen in werkgroepen, activiteiten en vieringen. Steeds beter lukt het de parochianen om elkaar te vinden en de ballast van kerksluitingen en parochiefusies uit het verleden achter zich te laten. Eind 2023 was de consensus groot dat er een keuze over de kerkgebouwen werd gemaakt.

De parochianen van de drie gemeenschappen voelen zich inmiddels lid van de Martha & Mariagemeenschap. Een aantal van hen heeft er moeite mee dat voor deze gemeenschap niet gekozen is voor de Franciscus & Clarakerk, maar voor het kleinere en flexibelere Adelbertgebouw. Er is geluisterd naar hun bezwaren en veel uitleg over deze keuze gegeven. Het parochiebestuur heeft echter in de aangedragen bezwaren onvoldoende aanknopingspunten gevonden om bij heroverweging tot een betere keuze te komen.

De parochianen van de Maria van Jessekerk hebben hard gewerkt om de kerkopenstelling goed te organiseren en daarmee de financiën te verbeteren. Maar met toegankelijke activiteiten is er ook veel gedaan om mensen zich door het karakter van het kerkgebouw te laten inspireren. Zo zijn er b.v. Alpha-cursussen opgezet om belangstellenden meer uitleg te geven over het Christelijk geloof.

5.2 Verzoek

Wij verzoeken u om – op basis van het door de Ursulaparochie doorlopen meerjarige proces van gemeenschapsvorming en financieel herstel – de daaruit volgende keuze te bevestigen voor de Maria van Jessekerk en het (aan te passen) Adelbertgebouw als de twee kerkgebouwen om als parochie de toekomst mee in te gaan.

Dit betekent als gevolg een besluit om de Sacramentskerk en de Franciscus & Clarakerk te onttrekken aan de eredienst. Het valt ons zwaar om twee grote en prachtige kerkgebouwen voor sluiting aan het bisdom te moeten voordragen, maar onze parochiegemeenschap is te klein geworden om deze gebouwen qua menskracht en financieel nog te kunnen dragen.